

Mensenrechten hebben een aanzuigeffect

We hebben op dit ogenblik – zes december – een niet eindigende regeringscrisis en een nog langer durende asielcrisis. De chaotische winterse asielellende wordt nog versterkt door het ontbreken van een regering met volle beleidsbevoegdheid. Een regering die zich alleen met lopende zaken mag inlaten vindt bovendien weinig last van een drang naar samenhang en coherentie. Toch zijn de signalen zowel vanuit traditioneel-rechtse als vanuit traditioneel-linkse hoek verrassend gelijklopend: misbruiken moeten harder worden aangepakt en de asielprocedure moet 'eenvoudiger' worden. Die 'eenvoud' is dan een eufemisme voor meer snelheid en hogere drempels in de toegang tot het recht. In de huidige behandeling van asielaanvragen zou er te veel rek zitten. Teveel asielzoekers hebben een te dun dossier en verdienen niet dat ons rechtssysteem hen veel aandacht geeft en dus wordt gedacht aan: een beperkte motiveringsplicht voor de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, een afschaffing van de mogelijkheid van het indienen van een antwoordnota door de advocaat van de asielzoeker, het invoeren van een rolrecht van 175 euro per verzoeker, een boete voor onrechtmatig ingediende verzoekschriften en in het algemeen een beperking van het tegensprekelijk debat. Dat daardoor de ongelijkheid fors toeneemt tussen de rechtzoekenden, is niet de bekommernis van een belangrijke fractie van onze politieke klasse. De inkorting van de motiveringsplicht voor rechters in fiscale dossiers staat, bij ons weten, nergens op de agenda.

Die evolutie is zeer verontrustend vanuit mensenrechtelijk standpunt. Vooral in het besef dat asielzoekers in hun zoektocht naar recht reeds extra gehandicapt zijn door taal- en vertaalproblemen en door het niet kunnen beschikken over hard bewijsmateriaal om het vluchtverhaal geloofwaardig te maken. Een vlucht voor onheil gebeurt nogal eens hals-over-kop en met weinig geschreven documenten op zak. In procedures die hoofdzakelijk schriftelijk worden afgehandeld is dat gemis vrij fataal voor een positieve afloop voor de betrokkenen. Oneigenlijke asielzoekers, die in hun eigen land geen uitkomst zien voor hun doffe ellende, worden aangezogen door de lokroep van economische paradijzen in het westen van Europa. Beleidsmakers bij ons, die de vinger aan de pols houden bij hun kiezers, willen iets doen tegen alles wat die mensen aantrekt om naar hier te komen. En dus moet de asielprocedure worden aangescherpt én moet iedere indruk van comfortabele opvang worden weggewerkt. Daarom menen sommige vooraanstaande politici dat de door wet en internationale verdragen voorgeschreven verplichte opvang van vluchtelingen best een stuk te kort mag schieten..., gelet op het ontradend effect van dat tekort. Men zal zoiets zelden letterlijk toegeven, maar het zou wel eens de meest rationele uitleg kunnen zijn voor de gebrekkige voorbereiding van de opvang in winterse tijden. Tenzij wanneer het om politiek-strategische redenen goed uitkomt – zoals in de koude oorlogsjaren van de jaren vijftig van de vorige eeuw of wanneer er een dringende nood bestaat aan verse jonge arbeidskrachten – zal migratiebeleid altijd restrictief worden ingevuld. Vreemdelingen die hier soelaas zoeken worden als een last ervaren.

Daartegenover staan de verworvenheden van een rechtsstaat en van de internationale mensenrechtenverdragen. Laten we wel wezen: een land waar de mensenrechten worden gekoesterd zuigt vluchtelingen aan. Het vluchtelingenverdrag van Genève, waarop onze vreemdelingenwet is gestoeld, en het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens respecteren en doen respecteren heeft geen ontradend effect op de immigratiestroom, wel integendeel. Een voorbeeld. Artikel 3 van het EVRM verbiedt op een absolute wijze iedere vorm van onmenselijke of vernederende behandeling ten aanzien van iedereen die hier vertoeft. Gekoppeld aan een door de wet opgelegde opvang van asielzoekers, betekent dit dat ons land het EVRM zwaar schendt als het asielzoekers laat rondzolen in onze grootsteden. Zoals het ook overhoop ligt met artikel 13 van het EVRM wanneer het asielzoekers het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel ontnemt of beperkt.

Kortom, eerbied voor het EVRM en andere mensenrechtelijke bepalingen hebben een aanzuigeffect op rechtelozen en andere mensen op de dool. Het zij zo. Mensenrechtenactivisten blijven nuttig, vooral voor de minsten onder ons.

Paul Pataer *

* Paul Pataer is redactielid van TvMR en bestuurder van de Liga voor Mensenrechten.